

Datum van
inontvangstneming

:

05/04/2024

Zaak C-103/24

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

7 februari 2024

Verwijzende rechter:

Sąd Najwyższy (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 januari 2024

Verzoekende partij:

X.Y.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Verzoek van de advocaat van een rechter van de Sąd Rejonowy (rechter in eerste aanleg, Polen) om te onderzoeken of een rechter van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) die is aangewezen om zitting te nemen in de rechtsprekende formatie die kennis moet nemen van een tuchtzaak tegen een rechter van een gewone rechterlijke instantie, voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Verenigbaarheid met het Unierecht, in het bijzonder artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47, eerste en tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, van de toetsing van de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van een rechter op de wijze die wordt voorgeschreven door het nationale recht – vragen die worden gesteld krachtens artikel 267 VWEU.

Prejudiciële vragen

I. Moet artikel 19, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, gelezen in samenhang met artikel 47, [eerste en tweede alinea], van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, aldus worden uitgelegd dat:

1) de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) – in het kader van een bijzondere procedure die door een partij is ingeleid middels een verzoek om te onderzoeken of aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid wordt voldaan door een rechter in de Sąd Najwyższy die is aangewezen om zitting te nemen in de rechtsprekende formatie die kennis moet nemen van een tuchtzaak die betrekking heeft op een rechter in een gewone rechterlijke instantie – ambtshalve dient te onderzoeken of deze rechtsprekende formatie, die bij loting is samengesteld uit de voltallige formatie van de Sąd Najwyższy, eveneens een „vooraf bij wet ingesteld” gerecht is;

2) indien het verzoek om te onderzoeken of een rechter in de Sąd Najwyższy voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, berust op de grief dat deze rechter is benoemd in het kader van een (fundamenteel) gebrekkige benoemingsprocedure voor het ambt van rechter in de Sąd Najwyższy, de rechters in deze rechterlijke instantie die in het kader van eenzelfde gebrekkige procedure zijn benoemd, geen zitting mogen nemen in die rechtsprekende formatie, die is samengesteld uit vijf rechters die bij loting zijn aangewezen uit de voltallige formatie van de Sąd Najwyższy, aangezien een dergelijke formatie van de Sąd Najwyższy niet kan worden beschouwd als een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld;

- indien de in I, onder 2), gestelde vraag bevestigend wordt beantwoord:

II. Is het in een zaak waarin wordt onderzocht of een rechter in de Sąd Najwyższy voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid en in de context van artikel 19, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van invloed op het antwoord op de vraag of een rechtsprekende formatie op onregelmatige wijze is vormgegeven wanneer deze formatie is samengesteld uit vijf rechters van wie er slechts 2 zijn benoemd in het kader van een (fundamenteel) gebrekkige benoemingsprocedure voor het ambt van rechter in de Sąd Najwyższy, zodat de procedure in een dergelijk geval niettemin kan worden voortgezet en uitspraak kan worden gedaan aangezien bij de benoeming van de meeste leden van de aangewezen rechtsprekende formatie tot rechter in de Sąd Najwyższy geen sprake is van een onregelmatigheid in hun benoeming?

- indien op vraag II zou worden geantwoord dat, indien in de naar nationaal recht vereiste rechtsprekende formatie van vijf rechters evenwel twee of zelfs één gebrekkig benoemde rechter in de Sąd Najwyższy zetelen, een dergelijk gerecht

geen gerecht is in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, voor zover de gebreken in de benoemingsprocedure fundamenteel zijn:

III. Is het, teneinde aan partijen het recht te waarborgen om hun zaak binnen een redelijke termijn te laten behandelen door een gerecht in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, toelaatbaar om het verzoek om te onderzoeken of een rechter van de Sąd Najwyższy (die is aangewezen om een tuchtzaak tegen een rechter van een gewone rechterlijke instantie te behandelen) voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, te laten behandelen door een alleenzetelend rechter-rapporteur, wiens benoemingsprocedure tot rechter in de Sąd Najwyższy niet gebrekkig was, als een op grond van algemene regels ingediend wrakingsverzoek van een rechter in de Sąd Najwyższy?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verdrag betreffende de Europese Unie, artikel 4, lid 3, artikel 6, lid 1, en artikel 19, lid 1, tweede alinea;

Verdrag betreffende de Europese Unie, artikel 2, leden 1 en 2, artikel 267;

Handvest van de grondrechten, artikel 47, eerste en tweede alinea;

Rechtspraak van het Hof

Arrest van 19 november 2019, A. K. e.a. (Onafhankelijkheid van de tuchtkamer van de Sąd Najwyższy), (C585/18, C624/18 en C625/18, EU:C:2019:982; hierna: „arrest A. K.”).

Arrest van 29 maart 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235;

Arrest van 21 december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Aanblijven van een rechter), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Arrest van 1 juli 2008, Chronopost en La Poste/UFEX e.a., C-341/06 P en C-342/06 P, EU:C:2008:375

Arrest van 24 juni 2019, ██████████ (C573/17, EU:C:2019:530);

Arrest van 29 juli 2019, ██████████, C-556/17, EU:C:2019:626;

Arrest van 22 mei 2003, Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297;

Arrest van 2 juni 2005, ██████████, C-15/04, EU:C:2005:345;

Arrest van 6 oktober 2021, W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798;

Arrest van 21 december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Aanblijven van een rechter), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EHRM, 22 juli 2021, ██████████ Polen;

EHRM, 3 februari 2022, ██████████ Polen, nr. 1469/20;

EHRM, 1 december 2020, ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ IJsland, nr. 26374/18;

EHRM, 21 juni 2011, ██████████ Slowakije;

EHRM, 6 november 2018, ██████████ Portugal;

EHRM, 7 mei 2021, ██████████ Polen, nr. 4907/18;

EHRM, 8 november 2021, ██████████ Polen, nr. 49868/19 en 57511/19.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen), artikel 45, lid 1;

Ustawa o Sądzie Najwyższym (wet inzake de Sąd Najwyższy) van 8 december 2017, artikel 10, lid 1, artikel 29, leden 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21, en 24, artikel 22bis, lid 1, artikel 26, leden 2, 3, en 4, artikel 73, lid 1;

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet inzake de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001, artikel 128;

Ustawa – Kodeks postępowania karnego (wetboek van strafvordering) van 6 juni 1997, artikel 30, leden 1 en 2, artikel 41, 1quaterdecies, artikel 42, lid 1, artikel 534, leden 1 en 2.

Zwzięte przedstawienie stanu faktycznego i postępowania

- 1 Bij wet van 9 juni 2022, die op 15 juli 2022 in werking is getreden, is de ustawa o Sądzie Najwyższym (wet inzake de Sąd Najwyższy) van 8 december 2017 (hierna: „wet inzake de Sąd Najwyższy”) opnieuw gewijzigd. Deze wet heeft de mogelijkheid ingevoerd voor een belanghebbende partij of een deelnemer aan de procedure voor de Sąd Najwyższy om te verzoeken dat wordt nagegaan of een

bepaalde rechter die is aangewezen om deel uit te maken van een rechtsprekende formatie, voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, met dien verstande dat in artikel 29, lid 4, van de wet inzake de Sąd Najwyższy is bepaald dat de omstandigheden waarin een rechter bij de Sąd Najwyższy is benoemd, niet de enkele grond kunnen vormen om een arrest dat is uitgesproken met deelname van die rechter te betwisten, noch om zijn onafhankelijkheid en onpartijdigheid in vraag te stellen. Op grond van artikel 29, lid 5, van de wet inzake de Sąd Najwyższy is het toegestaan dat op verzoek van de rechthebbende (dat wil zeggen een partij of deelnemer aan de procedure voor de Sąd Najwyższy) wordt nagegaan of een rechter van de Sąd Najwyższy voldoet aan de eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, rekening houdend met de omstandigheden waarin hij is benoemd en zijn gedrag na zijn benoeming, indien dit in de omstandigheden van de zaak kan leiden tot een schending van de norm van onafhankelijkheid of onpartijdigheid die van invloed is op de uitkomst van de zaak, gelet op de omstandigheden van de rechthebbende en de aard van de zaak. De Sąd Najwyższy behandelt het verzoek ter terechtzitting achter gesloten deuren in een formatie van vijf rechters die door loting worden aangewezen uit de volledige samenstelling van de Sąd Najwyższy, na het horen van de rechter op wie het verzoek betrekking heeft, tenzij dat onmogelijk of heel moeilijk is. Bij inwilliging van het verzoek, sluit de Sąd Najwyższy de rechter uit van de behandeling van de zaak. De uitsluiting van een rechter van deelname aan een bepaalde zaak kan geen grond vormen voor de wraking van die rechter in andere door hem behandelde zaken. Tegen een beschikking die is gegeven naar aanleiding van de behandeling van het verzoek kan beroep worden ingesteld bij de Sąd Najwyższy in een formatie van 7 rechters die door loting worden aangewezen uit de volledige samenstelling van de Sąd Najwyższy.

- 2 De advocaat van X.Y., rechter in de Sąd Rejonowy w P. (rechter in eerste aanleg P., Polen) heeft in verband met de tuchtprocedure die is ingeleid bij beslissing van de Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w P. (tuchtfunctionaris) van 12 augustus 2020, en wordt behandeld door de Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego (tuchtkamer van de Sąd Najwyższy, Polen) een verzoek ingediend om vast te stellen dat is voldaan aan de voorwaarden van artikel 29, lid 5, van de wet inzake de Sąd Najwyższy, met het verzoek na te gaan of K.B., rechter in de Sąd Najwyższy, voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid en om hem uit te sluiten van behandeling van de zaak betreffende rechter X.Y.
- 3 Ter ondersteuning van het verzoek is aangegeven dat K.B., rechter in de Sąd Najwyższy, bij beslissing van de president van de Republiek Polen van 23 mei 2022 is benoemd tot rechter in de Sąd Najwyższy – op basis van een eerder verzoek om benoeming vervat in een besluit van de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: „KRS”), die was samengesteld overeenkomstig de procedure die is vastgelegd in de bepalingen van de ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (wet houdende wijzigingen van de wet op de Krajowa Rada Sądownictwa en bepaalde andere wetten) van 8 december 2017 (hierna: „de wijziging van

8 december 2017”), en bij besluit van de president van de Republiek Polen van 17 september 2022 benoemd is tot rechter in de Izba Odpowiedzialności Zawodowej (kamer voor beroepsaansprakelijkheid) van de Sąd Najwyższy. De gebrekkige wijze van samenstelling van de KRS die van invloed is op de regelmatigheid van de procedure voor de benoeming van rechters is in verschillende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie en de Sąd Najwyższy bevestigd.

- 4 Onder andere rechters C.W. en B.Z., die op voordracht van de KRS zoals die was samengesteld overeenkomstig de bepalingen van de wijziging van 8 december 2017 ook werden benoemd tot rechter in de Sąd Najwyższy, werden uitgeloot om deel uit te maken van de rechtsprekende formatie die uitspraak doet over de zogenaamde toetsing van de onafhankelijkheid.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 5 Onderhavige zaak verschilt van de zaken I ZB 73/22 (C-96/24) en I ZB 81/23 (C-112/24) in die zin dat er geen verzoek tot wraking van rechters C.W. en B.Z. is ingediend, aangezien dergelijke verzoeken in die zaken werden afgewezen, en dit door rechters wier benoemingen gebrekkig waren vanwege hun voordracht door de KRS zoals die was samengesteld overeenkomstig de bepalingen van de wijziging van 8 december 2017. Het komt dan ook als zinloos over om een incidentele procedure tot wraking van gebrekkig benoemde rechters in te leiden.
- 6 Voor het overige is de motivering van het verzoek grotendeels identiek aan die van het verzoek om een prejudiciële beslissing in zaak C-96/24 of daarmee analoog.